

roditeljima, na prijedlog učitelja J. Göszla, 4 učenika su predložena za smještaj u Glini. Ta četvorica, zajedno s još dva učenika iz zagrebačkih

škola, 15. X 1902, uz pratnju agenta i stražara Gradskog redarstva, doputovala su u novoosnovani zavod u Glini.

KRONIKA

Dr S. Mašović — Zagreb

MEĐUNARODNA AKTIVNOST U OBLASTI REHABILITACIJE

Godine 1972. i 1973. označavaju snažni početak izvršenja programa dekade razvoja Ujedinjenih nacija i dekade rehabilitacije, definirane na XI svjetskom kongresu za rehabilitaciju u Dublinu, 1969. godine. Ekonomsko-socijalni savjet UN od svoje poznate rezolucije iz 1950. godine, učinio je velik korak naprijed uz podršku specijaliziranih agencija (Svjetska zdravstvena organizacija, UNICEF, UNESCO i Međunarodna organizacija rada). Ured u New Yorku (Rehabilitation Unit), na čijem čelu privremeno je jedan naš stručnjak (M. Bjelić), razvio je neke nove forme pomoći zemljama članicama, kao npr. informiranje o rezultatima istraživačkih projekata u svijetu, vođenje studija (u toku je velika anketa o položaju mentalno retardiranih), izdavanje priručnika (o raznim profilima kadrova), sudjelovanje na svim značajnim međunarodnim sastancima itd. Sve veću ulogu igra i Savjet svjetskih organizacija za rehabilitaciju invalida (CWOIH), koji pri UN čini koordinativno tijelo za dogovore nekoliko desetina asocijacija o zajedničkim programima preko UN. Razumljivo je da u svim dokumentima stoji na prvom mjestu zadatak u pomoći nerazvijenim zemljama, koje se sporo odvija, jer jaz između ekonomskih najjačih i najslabijih zemalja je sve veći, pa i opseg rehabilitacije i zaštite invalidnih osoba. Novost je bila i prva Konferencija UN o ljudskoj okolini (Stockholm, lipanj 1972.) koja je razmatrala i arhitektonske barijere i druge

teškoće koje ometaju integraciju invalida u okolinu i dala preporuke kako da ih se ublažuje.

Nedvojbena najveći događaj u našoj problematici 1972. bio je XII svjetski kongres za rehabilitaciju (Sydney, kolovoz). Osnovna tema je bila izgradnja sistema planiranja (okolina, inicijative, samopomoć). Sudjelovanje je bilo nešto manje nego inače, zbog udaljenosti Australije. Neposredno prije toga su održani uspješni međunarodni seminari o specijalnoj edukaciji, profesionalnom osposobljavanju i protetici, u raznim gradovima ovog kontinenta. Kongres je usvojio niz smjernica, koje trebaju biti objavljene sa materijalima u 1973. godini. Na rukovodeća mjesta u Međunarodnom udruženju i komisijama došli su nešto mlađi ljudi, ali isključivo iz zapadnih zemalja, jer je i orijentacija ove kao i drugih organizacija takva. U proljeće i ljeto se održavaju sastanci organa Udruženja za razradu zaključaka iz Sydneya. Pošto nitko iz naše zemlje nije sudjelovao ni na seminarima ni na kongresu, moramo sačekati tiskanje materijala da bi mogli ocijeniti kvalitet i značenje smjernica koje su dane. Hvale vrijedna akcija spomenute najveće svjetske invalidsek organizacije je informiranje u kratkim rezimeima o rezultatima nekih istraživanja na polju rehabilitacije, najviše u USA, što je začetak formiranja dokumentacionog centra, koji je neophodan, jer nema nikakve koordinacije u svijetu među istra-

živačima, pa se mnoge stvari dupliraju i ponavljaju.

U okviru unapređivanja profesionalnog osposobljavanja invalida od općeg je interesa kampanja koja je povedena od više međunarodnih invalidskih organizacija da bi godišnja skupština Međunarodnog biroa rada prihvatila inicijativu da se preporuča državama i poslodavcima bolje prihvaćanje hendikepiranih osoba. U našoj zemlji je studenog 1972. održan simpozij sa međunarodnim učešćem na temu: »Zanimanja, danas i sutra« (Beograd), koji je raspravljao i tematiku od interesa za budućnost invalida u industriji. U Vancouveru, (Canada), održan je I međunarodni simpozij (travnja 1973.) o rehabilitaciji povrijeđenih u industriji, koji označava da je u ekonomski najrazvijenijim zemljama invalidnost narasla dotle da ju je potrebno sagledavati na zajedničkom dogovaranju. Početkom svibnja 1973. u Stockholmu je studijska grupa za Evropu razraditi praktični program razvoja profesionalnog osposobljavanja za naredni period. Usporedo se razvija i pokret zaštitnih radionica, koje su u mnogim bogatijim zemljama postale značajni nosioci rehabilitacije, zbog rastućih teškoća u otvorenoj privredi. Tako je USA sistem »Goodwill Industries« već prešao u Latinsku Ameriku.

O specijalnoj edukaciji održani su redovni međunarodni seminari u Kopenhagenu (organizacija: Det Danske Selskab) i Sonnenbergu (SR Njemačka), posvećen umjereno retardiranoj djeci. Danci organiziraju i u 1973. (kolovoz) sa osnovnim temama i posjetom ustanovama u Danskoj, Norveškoj i Švedskoj. U Sonnenbergu će opet biti jedna aktuelna, još uvijek nezavršena »tema«: Multidisciplinirani stručni tim i suradnja sa roditeljima. U Zagrebu je u kolovozu 1972. održan Međunarodni kongres likovnih pedagoga (INSEA),

koji je tretirao i ulogu muzikoterapije, te umjetnosti uopće u odgoju mentalno i fizički hendikepirane djece. U Dubrovniku (lipnja, 1972.) bio je također simpozij sa međunarodnim sudjelovanjem koji je raspravljao o svim aspektima rehabilitacije i terapije epileptične djece i omladine. Međunarodna alijansa za mišićnu distrofiju (EAMDA), koja je 1971. osnovana u Londonu, imala je u 1972. sastanak u Francuskom središnjem centru, a raspravljala je najviše o mogućnosti prevencije oboljenja. U Varni je održan simpozij (sa sudionicima iz socijalističkih zemalja) o audiološkim i pedagoškim problemima slušno oštećene djece. U Madridu je Međunarodno udruženje edukatora slijepe djece imalo seminar o novim metodama poduke u matematici (kolovoz, 1972.).

Sve više se raspravlja na međunarodnom polju i o socijalno-zdravstvenim aspektima rehabilitacije. U Splitu je Evropska studijska grupa Ujedinjenih nacija imala savjetovanje (travanj, 1972.) o lokalnim programima dječje zaštite, koji obuhvaćaju i rehabilitaciju u kumuni. Dio tih materijala ulazi u program dekade razvoja UN. U Haagu (kolovoz, 1972.) je bila XVI međunarodna konferencija, koja je imala za glavnu temu: »Razvoj socijalne politike u slučaju hitnih potreba i uloga socijalne zaštite u tome«. Naša Jugoslavenska konferencija za socijalne djelatnosti je podnijela referat o stavovima naše zemlje. Atena (rujan, 1972.) bila je sjedište međunarodnog simpozija na temu: »Planiranje u javnoj propagandi za unapređenje rehabilitacije«, što je na općoj liniji lakše integracije invalida u okolinu. Međunarodna asocijacija invalida rada (FIMITIC) je uvela internacionalni dan invalida (prva nedelja svakog proljeća) koji je i 1972. i 1973. imao za temu ravnopravnost invalida i preporučivao da se težište stavi na rušenje arhitek-

tonskih barijera (o čemu je raspravljao i simpozij u Bledu, lipnja 1972.). FIMITIC — Izvršni odbor raspravljao je na svojim sastancima u našoj zemlji (Sarajevo i Beograd) također o ovom pitanju i preporučio neke nove mjere zemljama-članicama. Sada je u toku inicijativa iz Slovenije da se na tu temu izvede zajednički projekt u cijeloj zemlji i poduzmu bar zakonodavne mjere. U lipnju 1973. u Beogradu se održava XIX međunarodni simpozij o prevenciji i tretmanu alkoholizma i narkomanije, a istog mjeseca u Tel Avivu međunarodni simpozij o rehabilitaciji odraslih invalida. Socijalističke zemlje imaju sastanak svog komiteta za rehabilitaciju takođe lipnja 1973. u Raduncima (Bugarska) i raspravljat će o ulozi banja i fizikalne medicine u rehabilitaciji. U ožjku 1973. u Beču je održan kongres o funkcionalnoj rehabilitaciji i protetici, a u New Yorku će rujna 1973. biti IV međunarodna konferencija o urođenim malformacijama. Zapažen je bio i međunarodni simpozij o rehabilitaciji u psihijatriji (lipnja 1972. u Beogradu). Na području gluhoće treba spomenuti međunarodni simpozij u Tel Avivu (ožujak 1973.), završavanje Priručnika UN o rehabilitaciji osoba oštećena sluha i pripreme za sastanak eksperata u Milanu (listopad, 1973.) o pitanju intergracije gluhih (Svjetska federacija gluhih želi suzbiti ekstremne stavove u nekim zemljama o mogućnosti totalnog uključanja gluhe djece u redovne škole i sl.).

Evidentno je i na međunarodnom polju da je problematika mentalne retardacije postala najakutnija. To se manifestira i u rastućem broju znanstvenih projekata, koji su do unazad nekoliok godina bili pretežno u oblasti fizičke invalidnosti. Dominantan događaj u 1972. bio je V međunarodni kongres o mentalnoj retardaciji (Montreal, listopada) koji je

imao za glavnu temu: primjena principa Deklaracije o pravima mentalno retardiranih, što ju je Generalna skupština UN usvojila 20. prosinca 1971. godine. Kongres, inače, nije donio većih novosti iz nauke, ali je ukazao na brzi razvoj ustanova u mnogim zemljama. Dva dana uoči kongresa, u istom gradu, na simpoziju američko-kanadske grupe Međunarodnog udruženja za znanstveno istraživanje mentalne retardacije, raspravljalo se o početnim rezultatima nekih većih projekata (Heber i dr.). Osjećajući da roditelji sve više gube ulogu, koju su imali šesdesetih godina, pri osnivanju nacionalnih društava u Evropi, koja su i pokrenula kampanju u korist retardiranih osoba, Francusko udruženje (UNAPEI) organiziralo je (svibanj 1972.) prvi međunarodni skup »inter-family-action«, na kome je demonstriran uspjeh jednog pokreta u kojem se roditelji retardirane djece međusobno na efikasan način pomažu. U San Sebastianu je koncem 1972. formirana informativna služba Međunarodne lige društvena pomoć mentalno retardiranim osobama, koja po prvi put u svijetu treba pokušati sakupljati sve značajne podatke na jedno mjesto i njima posluživati zainteresirane. U V. Britaniji je sličnu akciju na nacionalnom planu poveo Institut za istraživanje mentalne retardacije (London). Povoljno su djelovali i zaključci Simpozija o razvoju i funkcioniranju nacionalnih društava za pomoć retardiranim osobama (Lisabon, ožujak 1972.). Sveučilište u Madisonu (Wisconsin, USA) organiziralo je u ljeto 1972. seminar za upućivanje kandidata u rezultate istraživanja, a to će biti i ovog ljeta, sa mogućnosti posjeta ustanovama.

Ljeto i jesen 1973. bit će još bogatiji u međunarodnim sastancima, koji će iz raznih aspekata tretirati problematiku mentalne retardacije. Nakon uspješnog interregionalnog se-

minara Međunarodne organizacije rada i Danske vlade (Kopenhagen, 1971.) osjeća se i u zemljama u razvoju brža i obimnija briga države za ovu grupu hendikepiranih. U Aziji i Africi je formirano više nacionalnih društava (roditelja i stručnjaka), a počelo je i otvaranje prvih škola u nekim tek oslobođenim zemljama. U Sevigli se (svibnja 1973.) održava prvi Ibero-Latinski-Američki kongres o mentalnoj deficijenciji, koji će razmotriti situaciju na cijelom kontinentu. U Kopenhagenu se priprema za konac (kolovoza 1973.) II međunarodni seminar o specijalnoj edukaciji i rehabilitaciji mentalno retardiranih osoba, koji će se baviti posebno ranim otkrivanjem, obrazovanjem stručnih kadrova, pitanjima metodike, nekim psihološkim problemima i sl. V. Britanija i ove godine organizira međunarodni simpozij na temu: »Potrebe mentalno retardiranih u slobodnom vremenu« (rujan, 1973. London).

Najveći internacionalni događaj ne samo na planu mentalne retardacije, već i rehabilitacije u cjelini, u 1973. godini nedvojbeno je III kongres Međunarodnog udruženja za znanstveno istraživanje mentalne retardacije (4—12. rujna, 1973, Haagu). Prema dosad izvršenim pripremama, očekuje se dolazak vodećih istraživača svijeta i sudjelovanje stručnjaka, koji će premašiti ranija dva kongresa (1967. u Montrealu i 1970. u Warszawi). Dosada su prijavljene neke nove i zanimljive teme, od kojih dominiraju one o prevenciji uzroka retardacije. Predviđeno, je više internih seminara, simpozija i dogovora. Kongres obuhvaća i izložbe, filmove i druge oblike informiranja. Holandija je ponudila raznovrstan program posjeta njenih ustanova, kao i kulturno-povjesnih spomenika, a može se obići i susjedne zemlje. Da li će biti demonstrirana neka nova otkrića, teško je reći, ali to mnogi stručnjaci očekuju.

Andrija Žic — Zagreb

MJESTO GLUHIH U DRUŠTVU — KLJUČNA TEMA ČETVORTE MEĐUNARODNE KONFERENCIJE O GLUHOĆI U TEL AVIVU

Svjetska federacija gluhih osnovana je 1951. u Rimu i do danas je okupila gotovo sve nacionalne organizacije gluhih (47 zemalja). Njena djelatnost, međutim, nije se do pred koju godinu naročito osjećala. Činilo se da ta organizacija egzistira od kongresa do kongresa — a kongresi se održavaju svake četvrte godine. U Federaciji se osjećala neugodna dihotomija: s jedne strane reprezentanti nacionalnih organizacija gluhih, zatvoreni u svoj krug, nedovoljno zainteresirani za stručne probleme — s druge strane »leteći« stručni suradnici najrazličitijih orijentacija i kvalifikacija, koji su svoje radove prezentirali na kongresima i rijetkim

radnim konferencijama, a zatim — nestajali. Zid koji u nacionalnim sistemima dijeli eksperte za gluhe od asocijacija gluhih ostao je i na međunarodnom nivou. Svjetska federacija doimala se kao organizacija bez vlastite ideologije i politike, bez definiranih stavova o ključnim pitanjima rehabilitacije i zaštite gluhih. Časopis Federacije (»Glas tišine«) siromaštvom i bezbojnošću svog sadržaja doprinosio je ovom dojmu.

Posljednjih godina, međutim, stvari se mijenjaju. U Svjetskoj federaciji osjećaju se novi impulsi. Sve jače je angažiranje emancipiranih i visoko školovanih američkih gluhih, pojavljuju se nova imena i u mnogim ev-